

HIRI-BERRONERATZEA: HIRIGINTZA-PLANGINTZAK AUZO DEGRADATUAK BIZIBERRITZEKO DUEN ZEREGINA

Posted on 23/05/2023 by Naider

Hirigintza-plangintza, sarritan, lurzoruaren erabilera antolatu eta eraldatzeko tresna gisa ulertzen da. Hirigintza-planen bidez auzo berriak sortu eta egituratzen dira, plan horietan ezartzen diren ezaugarriek baldintzatuta: lurzoria zertarako erabiliko den eta nola, eraikuntza-tipologia zein izango den, edo espazio libreak eta ekipamendu publikoek zer forma eta azalera izango duten, besteak beste.

Auzo-eskalako garapen-plangintzako tresnarik ezagunenetako bat Hirigintzako Jarduketa Programa da, HJP izenez ezagutzen dena. Programatu gabeko lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako lurzoruaren antolamendua eta urbanizazioa gauzatzen duten HJPek hirietan auzo erabat berriak garatzeko gaitasuna dute. Hona hemen adibide batzuk: Las Tablas, Sanchinarro eta Valdebebas, hirurak [Madrilgo](#) hirian. 90eko hamarkadan planifikatu ziren, eta honako ezaugarri hauek zituzten: lur periferiko handiak, etxadi itxiak, merkataritza-etxabe urriak, trafiko motorizaturako uholde amaigabeak, biribilgune neurrigabeak eta ekipamendu publikorik eza.

1. irudia. HJPen kokapena Madrillgo hirian
Iturria: Diario del Ayuntamiento de Madrid (2023)

Garapen-eredu hori, hiriaren hazkundean eta lurzoru urbanizagarriaren gehieneko okupazioan oinarritua, ez zen iraunkorra bere garaian, baina gaur egun are gutxiago. Alde batetik, **harreman soziala pribatizatzen duten auzoak** sortzen dira: ez dago ekipamendu publikorik, eta etxebizitza itxien ereduak egunerokotasuna atez ate barneratzen laguntzen du. Bestalde, **etxebizitzaren hedapenaren eta eraikuntza masiboaren aldeko apustua** egin da, eta ahaztu egin da lurzoria ez dela infinitua, eta dagoeneko finkatuta dauden **auzo asko daudela degradazio-arriskuan eta kalteberatasun-egoeran**, eta horiek esku hartu behar dutela.

Auzo horien adibide dira 60ko hamarkadan Estatuko lurraldean zehar eraikitakoak, lan egitera hiri handietara joaten ziren langile-klaseko familia migratzaile espainiarrak hartzeko. Auzo horien bereizgarri dira **bloke irekiko eraikinak**, bizitegi-etxabeak dituztenak, dentsitatea eta ekipamendurik, dendarik eta berdegunerik eza. Era berean, garai hartako espekulazio-jardueraren eta hirigintza-diziplinarik ezaren ondorioz, etxebizitzaren **eraikuntza-kalitatea eta irisgarritasuna** modu txarrean garatu ziren, eta igogailurik gabeko etxebizitzak izan ziren, azalera txikikoak eta

energia-eraginkortasuneko arazo larriekin.

2. irudia. Valladolideko Las Viudas auzoaren eraikuntza 60ko hamarkadan
Iturria: Valladolideko Udal Artxiboa

Gainera, gehienetan, auzo horien ezaugarri soziodemografikoek **egoera sozial kalteberak** erakusten dituzte. Alde batetik, eraikuntza-kalitate txarraren eta auzo erakargarriago berriak sortzearen ondorioz, etxebizitzaren prezioak jaitsi egiten dira, eta baliabide gutxiko eta gizarte-bazterketa jasateko arriskuan dauden biztanleak erakartzen dira. Bestalde, auzoen antzintasunaren ondorioz, biztanleria zahartuaren ehuneko handiak daude, eta biztanle horien etxebizitzak ez datoz bat haien bizi-premiekin, haien irisgarritasun fisikoaren ondorioz.

Auzo horietako adibide batzuk honako hauek dira: [Las Margaritas](#) (Getafe), [La Mina](#) (Sant Adrià de Besós), [Zaramaga](#) (Gasteiz), Las Viudas (Valladolid) eta [Las Tres Mil Viviendas](#) (Sevilla).

3. irudia. Las Margaritas auzoa, Getafe
Egileak egina

Ilido horretan, **plangintza-tresnek espazio berriak sortzeko ahalmena izateaz gain, lehendik zeudenak eta biztanleen alde eraberritu eta hobetu behar direnak aldatzeko ahalmena ere badute**. Horregatik, oso garrantzitsua da hirigintza-plangintzak auzo-tipologia horretan izan dezakeen zeregina.

Horren adibide da **Barne Erreformako Plan Berezia** (BEPB), ekipamendu publikoak sortuz eta zirkulazioa hobetuz, besteak beste, lehendik dauden espazioak eta eraikuntzak berrantolatzeko eta birgaitzeko gaitasuna duena.

Horrela, lehen aipatutakoak bezalako auzo bat BEPB baten jarduketa publikoez balia liteke, bereziki **espazio publikoa eta zuzkidura-eremua eraldatuz**, harreman sozialerako ekipamendu berriak sortuz, bideak aldatuz trafiko motorduna murrizteko eta mugikortasun aktiboko moduak errazteko, eta aprobetxamendurik gabeko espazio publikoak espazio funtzional eta bizigarri bihurtuz.

Azken batean, garapen-plan urbanistikoak, hala nola BEPBak, lurzoru finkatua birgaitzera bideratuak, **tresna handia izan daitezke hiria berroneratzeko**, eraikin eta etxebizitza eskalako jarduketekin batera, irisgarritasun fisikoa eta eraginkortasun energetikoa hobetzeko¹, eta kalteberatasun-egoeran dauden pertsonen gizarte-ongizatea bermatuko duten politika publikoekin batera.

Gaur egun bizi dugun ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-egoeran, gure hirien iraunkortasunerako funtsezkoa da **birsortzea, eraiki beharrean**.

(1) Adibidez, [Birgaitze Programatuko Egoitza Inguruneetarako \(ERRP\) laguntza-programak](#).

Hau da NAIDERen udaberriko argitalpenean jasotako artikuluetako bat.

Irudi nagusia: Edurne Astaburuaga (egileak egina)

